

میزان انتشار و تضمین اوراق دولتی

عنوان	قانون ۱۴۰۰	لایحه ۱۴۰۱
مجموع اوراق ریالی (دولت شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها)	۱۸۱/۵	۱۱۵
مجموع اوراق ریالی مجوز داده شده به دولت و شرکت‌های دولتی	۱۷۱/۵	۱۰۶
مجموع اوراق ریالی مجوز داده شده به دولت	۱۳۴/۵	۶۸
مجموع اوراق ریالی دارای باز مالی برای دولت	۲-۱۳۶/۷	۹۸

است. نکته قابل توجه در انتشار اوراق این است که دولت سیزدهم علاوه بر جبران بخشی از کسری خود از طریق اوراق ناچار است به میزان قابل توجهی اوراق فروخته شده دولت قبل را نیز در سررسیدهای مقرر تسویه کند. از آنجایی که آغاز به کار تیم اقتصادی دولت سیزدهم در شهریور بود می‌توان گفت انتشار اوراق تا پایان تابستان ۱۴۰۰ به روال گذشته و براساس سیاست‌های دولت قبل پیش رفته و سیاست‌های اقتصادی دولت جدید در عمل و به تدریج از همراه پیاده و اعمال شده است. بنابراین، دولت کنونی از همان ابتدای کار با تسویه اوراق فروخته شده قبلی رو به رو بوده و در آینده نیز این کار ادامه خواهد داشت.

سوالی که در این میان مطرح می‌شود این است که دولت گذشته چه مقدار اوراق منتشر کرده است؟ آن طور که از اعداد و ارقام جدول زیر مشخص است روند انتشار اوراق در چهار سال مسئولیت دولت دوازدهم افزایشی بوده است. میزان انتشار اوراق از ۳۴۵ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۶ به یک میلیون و ۳۲۵ هزار میلیارد ریال در سال ۱۴۰۰ رسیده است. این روند به خوبی نشان می‌دهد که بعد از خروج آمریکا از برجام و تشدید تحریم‌ها دولت بخش قابل توجهی از کاهش درآمدهای نفتی را با انتشار اوراق جبران کرده است، به طوری که علاوه بر انتشار کلی اوراق در موارد خاصی مانند تکمیل فضاهای آموزشی، خرید ابزارآلات آتش نشانی، بهسازی روستاها و تقویت بنیه دفاعی نیز دست به انتشار اوراق زده است. به عبارت دیگر وقتی درآمدها به

می‌کند، شروع واقعی اصلاح ساختار بودجه است. کاستن از سهم و جایگاه نفت و افزودن بر وزن مالیات، کاهش هزینه‌ها، یا به عبارت دقیق‌تر کاهش میزان رشد هزینه‌ها از مهم‌ترین ویژگی‌های لایحه بودجه است. به طور کلی تا اینجای کار دولت کنونی نشان داده که نگاهش به بودجه منطقی و واقع‌بینانه است و به همین خاطر میزان انتشار اوراق در لایحه بودجه سال آتی به نسبت بودجه سال جاری بسیار کاهش داشته است. نگاهی به آمار و ارقام جدول صفحه بعد به خوبی این کاهش را نشان می‌دهد. میزان اوراق ریالی (دولت، شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها) از حدود ۱۸۱ هزار میلیارد تومان در بودجه ۱۴۰۰ به ۱۱۵ هزار میلیارد تومان در لایحه بودجه ۱۴۰۱ کاهش یافته است. همچنین مجموع اوراق ریالی مجوز داده شده به دولت و شرکت‌های دولتی از حدود ۱۷۱ هزار میلیارد تومان به ۱۰۶ میلیارد تومان رسیده که نشان از کاهش حدود ۶۵ هزار میلیارد تومانی دارد. مجموع اوراق ریالی مجوز داده شده به دولت نیز با حدود ۳۶ هزار میلیارد تومان کاهش ۹۸ هزار میلیارد تومان شده

و در عمل نیز هرچقدر انتشار اوراق بیشتر باشد سرمایه‌ها از بازار سرمایه خارج و بدان سمت گسیل خواهد شد. این به معنای کاهش نقدینگی، کاهش حجم و ارزش معاملات و کم شدن عمق این بازار است. از آنجایی که میلیون‌ها ایرانی به امید درآمدی اضافه بر کار و تلاش روزمره خود و خانواده‌هایشان را درگیر بازار سرمایه کرده‌اند بسیار مهم است که دولت سیزدهم می‌خواهد در مورد فروش اوراق چه سیاستی در پیش بگیرد.

در چند سال اخیر اصلاح ساختار بودجه و قدم نهادن در راه بودجه بندی عملیاتی بیشتر از هر زمان دیگری مورد توجه بوده است. همگان، از کارشناسان و اقتصاددانان کشور گرفته تا مسئولین و مدیران مختلف به ضرورت جراحی بودجه و اصلاح ساختار آن اذعان دارند. اما مواجهه با چالش‌هایی همچون یارانه‌های پنهان، ارز ترجیحی، تک نرخ کردن ارز، کاهش هزینه‌ها و مواردی از این دست کار آسانی نیست. به همین خاطر در دولت‌های مختلف از ورود به این امر اجتناب می‌شد. آنچه که لایحه بودجه ۱۴۰۱ را متفاوت

انتشار اوراق بدهی بر اساس قوانین بودجه‌های سنواتی طی دوره ۱۳۹۶-۱۴۰۰ / میلیارد ریال

شرح	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰
انتشار اوراق مالی اسلامی	۲۰۰,۰۰۰	۲۶۰,۰۰۰	۲۹۰,۰۰۰	۵۵۰,۰۰۰	۶۵۵,۰۰۰
اسناد خزانه اسلامی	۹۵,۰۰۰	۹۵,۰۰۰	۱۳۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰
فروش اوراق بهادار برای بازپرداخت اصل و سود اوراق سررسید شده	-	-	-	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰
دریافت مطالبات قطعی دولت از اشخاص حقیقی و حقوقی تعاونی خصوصی (اوراق تسویه خزانه)	۵۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	-	-	-
انتشار اوراق مالی اسلامی جهت تکمیل فضاهای آموزش و پرورش	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰
انتشار اوراق مالی اسلامی برای خرید ابزارآلات آتش نشانی	-	-	-	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰
انتشار، فروش و واگذاری اسناد خزانه جهت بهسازی روستاها	-	-	-	-	۲۰,۰۰۰
انتشار اوراق مالی اسلامی برای تقویت بنیه دفاعی و اجرای طرح‌های تحقیقات راهبردی	-	-	-	-	۲۰,۰۰۰
جمع	۳۴۵,۰۰۰	۳۸۵,۰۰۰	۴۳۰,۰۰۰	۸۸۰,۰۰۰	۱,۳۲۵,۰۰۰

مأخذ: قوانین بودجه‌های سنواتی ۱۳۹۶-۱۴۰۰ کل کشور